

Til

Justis- og beredskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet

Høringssvar fra Statped på høring om forslag om endringer i smittevernloven (portforbud)

Vi viser til høringsbrev fra Justis- og beredskapsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet om høring om forslag om endringer i smittevernloven (portforbud).

Statpeds samfunnsmandat er å bidra til at barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov kan være aktive deltakere i utdanning, arbeid og samfunnsliv på lik linje med andre. Vårt svar er utarbeidet med utgangspunkt i konsekvenser av forslagene for barn, unge og voksne med særskilte opplæringsbehov. Dette kan eksempelvis være barn og elever med ulike funksjonsnedsettelse som sansetap (døvblindhet, hørsels- eller synsnedsettelse), utviklingshemming, kognitive vasker og/eller sammensatte lærevansker. Statped tilbyr flerfaglige tjenester innenfor følgende fagområder: ervervet hjerneskade, hørsel, kombinerte syns- og hørselsvansker, sammensatte lærevansker, språk/tale og syn.

Vi støtter at dersom portforbud skal vurderes må det foretas en vurdering av negative konsekvenser mot nytten, og ved innføring må også kompenserende tiltak som kan motvirke de negative konsekvensene styrkes. Det er derfor viktig at eventuelle negative konsekvenser for sårbare grupper vurderes slik at tiltak kan iverksettes for å motvirke de negative konsekvensene. Vi anbefaler at det i det videre arbeidet innhentes kunnskapsgrunnlag om konsekvenser for sårbare barn og unge i perioden med nedstengningen i 2020. Dette bør legges til grunn for vurderingene om portforbud. I dette høringsnotatet ønsker vi å trekke frem negative konsekvenser for våre brukergrupper.

Statped slutter seg til høringsnotatets vurderinger om at kritiske samfunnsfunksjoner, barn og sårbare grupper må ivaretas ved innføring av et portforbud. Høringsnotatets pkt. 6.6 gir en oversikt over grupper som må anses å være sårbare. Statped ønsker å understreke at barn og unge med funksjonsnedsettelse og særskilte opplæringsbehov også inngår i gruppen som omtales som sårbare grupper. Forskning viser at funksjonshemmede barn og unge er ekstra utsatt for sosial ekskludering og mobbing. Hjemmeundervisning og fravær av sosialt fellesskap i skolefritidsordningen mm kan bidra til økt sosial isolasjon, og gjøre det vanskelig å nå målene om et inkluderende læringsfellesskap i barnehage og skole. Barn og unge som i liten grad kan nyttiggjøre seg av digitale verktøy og delta i digitale møteplasser på grunn av sin funksjonshemming er særlig utsatt for sosial isolasjon og må vies særlig oppmerksomhet.

Vi støtter videre at det i utformingen av forskriftshjemmel for portforbud og eventuelle forskrifter, og særlig ved utformingen av eventuelle unntak, må tas spesielt hensyn til den særlige belastningen restriksjonene vil kunne medføre for barn og personer med nedsatt funksjonsevne.

I dette høringssvaret ønsker vi å trekke frem noen av konsekvenser for våre brukergrupper som vi mener må hensyntas ved vurderingen av et eventuelt portforbud:

- **Økt bruk av hjemmeundervisning og konsekvenser for spesialundervisning og tilrettelagt opplæring**

Vi er kjent med at elever med vedtak om spesialundervisning ikke alltid har fått det i tiden med hjemmeskole. Dette har variert i ulike kommuner. Det viktig at barn og elever med behov for

spesialundervisning og tilrettelagt opplæring også får dette når undervisningen foregår digitalt. Vi ønsker også å understreke at foresatte som skal bistå sine barn med behov for spesiell tilrettelegging vil kunne ha særlige utfordringer fordi de ikke selv har spesialpedagogisk kompetanse.

- **Konsekvenser av digital undervisning for våre brukergrupper**

Ikke alle kommuner har digitale løsninger som er universelt utformet. Dette får negative konsekvenser for barn og unge med funksjonsnedsettelse og særskilte opplæringsbehov. Dersom det skal være et påbud om hjemmeundervisning er det viktig at digitale løsninger som benyttes er universelt utformet. Vi ønsker også å understreke at barn og unge med nedsatte funksjonsevne og behov for særskilt tilrettelegging i undervisningen må få tilretteleggingen de har krav på. Dette gjelder også i det digitale klasserommet. Vi ønsker også å påpeke at digitale læringsressurser som brukes i digital undervisning i noen tilfeller også kan være ekskluderende. Dette kan eksempelvis være bruk av filmer som ikke er tekstet.

Videre ønsker vi å understreke at digital undervisning er krevende for mange av våre brukergrupper, selv om dette ikke er et entydig bilde. Digital undervisning er strukturert, men gir i mange tilfeller ikke rom for den dynamikken og fleksibiliteten som et fysisk læringsmiljø gir, og som mange av våre barn og unge har behov for. For å kunne ta igjen tapt progresjon, vil det være grunnleggende å delta i faglige og sosiale fellesskap med kompetente pedagoger. Muligheten til å hente kunnskap og ressurser digitalt fra f.eks. Statped vil være viktig for å styrke tiltakene i tiltakspakken.

Videre ønsker vi å vise til følgende artikkel som oppsummerer erfaringer fra våre rådgivere under nedstengingen av skolen under våren. Den viser noen av de utfordringene vi står overfor ved bruk av digitale løsninger: <https://www.statped.no/statpedmagasinet/1-2020-artikler/digitalisering-og-sarskilte-opplaringsbehov/>

- **Manglende og dårlig kvalitet på hjemmeundervisning**

Vi er bekymret for manglende og dårlig kvalitet på hjemmeundervisning, spesielt for våre brukergrupper. Ved en nedstenging og evt. portforbud kan det få langsiktige konsekvenser for sårbare barn og unge som er avhengige av tilrettelagt opplæring. Vi er også bekymret for de langsiktige konsekvensene av disse tiltakene i og med at det kommer til å gå ut over deres opplæring og utvikling i et langsiktig perspektiv.

- **Barn og unge som ikke har utbytte av digital undervisning**

Statped vil vi spesielt gjøre oppmerksom på barn og elever som i liten grad har utbytte av digital undervisning. Dette kan eksempelvis være barn, unge og voksne med døvblindhet og som er avhengig av taktil kommunikasjon. Ved en vurdering av et eventuelt portforbud er det viktig at denne gruppen hensyntas.

Med hilsen

Kristina Medin
Avdelingsdirektør

Stine Øvrebø
Seniorrådgiver

